

پیوست حکم ریاست هیأت ویژه گزارش ملی سیلاب‌ها

عرصه هواشناسی و اقلیم‌شناسی

- ۱- ریزش‌های جوی اخیر در مقایسه با ریزش‌های گذشته در ایران، چه وضعیتی داشته است؟
- ۲- تجهیزات سنجش متغیرهای هواشناسی و دیگر سیستم‌های داده‌برداری قبل و حین سیلاب‌های اخیر چگونه عمل کرده‌اند؟
- ۳- پیش‌بینی‌ها و هشدارهای سازمان هواشناسی کشوری طی سال آبی ۱۳۹۷-۹۸ و قبل از وقوع سیلاب چه کیفیتی داشته است؟
- ۴- توانمندی سامانه‌های پایش و پیش‌بینی هواشناسی کشور تا چه اندازه متناسب با نیاز دستگاه‌های اجرایی است؟
- ۵- کیفیت گزارش‌های سازمان هواشناسی، اعم از دقت پیش‌بینی و اخطار، بازه زمانی اطلاع‌رسانی، و محتوا و زبان اطلاع‌رسانی چه تأثیری بر عملکرد دستگاه‌های کشور در سیلاب داشته است؟
- ۶- منابع مالی، تجهیزات دانش و قابلیت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری سازمان هواشناسی برای پیش‌بینی و اخطار سیلاب در کشور تا چه اندازه برای مدیریت سیلاب در ایران مناسب است؟
- ۷- علت بارش‌های شدید و ترسالی در سال آبی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ چیست؟ تغییر اقلیم چه تأثیری بر بارش‌ها و آینده آبی ایران دارد؟ آیا کمیت بارش‌ها در این سال آبی، ضرورت تغییراتی در نظام مدیریت منابع آب کشور ایجاد می‌کند؟
- ۸- درس‌آموخته‌های سیلاب برای سازمان هواشناسی کشور چیست؟
- ۹- چه اصلاحاتی در سازمان هواشناسی و تعامل آن با سایر دستگاه‌ها برای ارتقای کیفیت عملکردی آن ضروری است؟

عرصه هیدرولوژی، سازه‌های آبی و مدیریت منابع آب

- ۱- تفاوت‌ها و شباهت‌های سیلاب‌های اخیر با سیلاب‌های بزرگ گذشته در ایران چیست؟ و چه تأثیری بر کل رخداد سیلاب و مدیریت آن باقی گذاشته است؟

۲- تجهیزات سنجش متغیرهای هیدرولوژیک و دیگر سیستم‌های داده‌برداری قبل و حین سیلاب چگونه بوده است؟

۳- نحوه اطلاع‌رسانی درباره سیلاب و ساختار آن در وزارت نیرو و نحوه تبدیل آن به اقدامات مدیریتی چگونه بوده است؟

۴- عملکرد سازمان‌های مسئول در زمینه مدیریت منابع آب و سازه‌های آبی (نظیر مدیریت سدها، سیل‌بندها و...) در پاییز و زمستان ۱۳۹۷ و بعد از آن برای مدیریت سیلاب چگونه بوده است؟

۵- کمیت و کیفیت واکنش سازمان‌های متولی مدیریت منابع آب و سازه‌های آبی به هشدارها و اخطارهای سیلاب سازمان هواشناسی چگونه بوده است؟

۶- سدها و سایر سازه‌های آبی مرتبط با سیلاب چه نقشی در تشدید یا مدیریت و تعدیل سیلاب داشته‌اند؟

۷- حجم بارش‌ها چقدر بوده و سازه‌های آبی (مخازن سدها و...) در بهترین عملکرد تا چه اندازه می‌توانسته‌اند در تسکین سیلاب نقش داشته باشند و چه میزان سیلاب ناگزیر بوده است؟

۸- انجام شدن یا نشدن عملیات مهندسی رودخانه صحیح (لایروبی، حفظ جرایم، دیواره‌سازی و...) چگونه بر سیلاب اثر گذاشته است؟

۹- مشکلات قانونی و ساختاری در مدیریت بستر رودخانه‌ها (جلوگیری از دخل و تصرفات، حفظ حریم، برداشت شن و ماسه، تخلیه نخاله و...) چیست؟

۱۰- جایگاه مهندسی رودخانه کشور در مقایسه با پروژه‌های غیررودخانه‌ای در کشور، چه اثری بر حادثه سیل و خسارات آن باقی گذاشته است؟

۱۱- تعارضات نهادی / سازمانی در مدیریت رودخانه‌ها (شهرداری‌ها، بخش کشاورزی، سازمان محیط زیست، وزارت راه و شهرسازی، صنعت معدن تجارت، بخش خصوصی...) چگونه بر سیل و خسارات آن مؤثر بوده است؟

۱۲- تجاوز به حریم و بستر رودخانه‌ها در چه مقیاسی و با اتکا به چه ساز و کارهایی صورت گرفته و چگونه بر سیلاب و خسارات آن اثر گذاشته است؟

۱۳- انجام شدن یا نشدن آبخیزداری چگونه و در چه مقیاسی بر سیلاب و خسارات آن تأثیر گذاشته است؟

۱۴- کمیت و کیفیت استفاده یا عدم استفاده از عملیات غیرسازه‌ای مدیریت منابع آب چگونه بر سیلاب و خسارات آن تأثیر گذاشته است؟

۱۵- رویکردهای کلان و بلندمدت و اولویت‌بندی سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقدامات در نظام مدیریت منابع آب کشور چگونه بر بروز و خسارات سیلاب اثر گذاشته است؟

۱۶- تعاملات میان سطوح (سطح ملی و محلی) و سازمان‌های مختلف درگیر در مدیریت منابع آب و سازه‌های آبی (وزارت نیرو و شرکت‌های تابعه، وزارت جهاد کشاورزی، استانداری‌ها و...) چگونه بر مدیریت سیلاب اثر گذاشته است؟

۱۷- سیلاب چه تأثیرات مثبتی بر منابع آب ایران باقی می‌گذارد؟

۱۸- درس‌آموخته‌های سیلاب برای مدیریت منابع آب و سازه‌های آبی کشور چیست؟

۱۹- ارتقای سطح مدیریت منابع و سازه‌های آبی کشور برای افزایش تاب‌آوری در مقابل سیلاب، مستلزم چه اصلاحاتی است؟

عرصه مدیریت بحران

۱- ساختار، رویه‌ها، بودجه نیروی انسانی، اختیارات و وظایف ستاد مدیریت بحران کشور چگونه بر کمیت و کیفیت عملکرد این سازمان در مدیریت سیلاب اثر گذاشته است؟

۲- کمیت، کیفیت، هماهنگی، زمان‌بندی، میزان استاندارد بودن و تطابق داشتن با پروتکل‌های مدیریت بحران در عملکرد کلیه سازمان‌های درگیر در مدیریت بحران سیلاب، چگونه بر خسارات حادثه اثر گذاشته است؟

۳- وضعیت کشور از نظر آمادگی‌های سازمانی، تجهیزات، سخت‌افزارها، نظام ارتباطی، منابع مالی، کیفیت فرماندهی و توانمندی‌های نیروی انسانی برای مقابله با سیلاب چگونه است؟

۴- تصمیمات نادرست در مدیریت بحران سیلاب در استان‌های مختلف بر اثر چه فرآیندهایی اتخاذ شده‌اند؟

۵- وضعیت رویه‌ها، استانداردها و دستورالعمل‌های مدیریت بحران سیلاب در کشور چگونه است؟ میزان عمل به این استانداردها، رویه‌ها و دستورالعمل‌ها چقدر است؟

۶- درس‌آموخته‌های سیلاب برای ارتقای سطح توانمندی مدیریت بحران در کشور چیست؟

۷- چه اصلاحاتی در ساختار ستاد و نظام مدیریت بحران کشور برای بهبود و ارتقای مدیریت بحران سیلاب ضروری است؟

عرصه امداد و نجات

- ۱- کمیت عملیات امداد و نجات صورت گرفته در بازه زمانی شروع تا پایان سیلاب چقدر بوده است؟
- ۲- کاستی‌های عملیات امداد و نجات چه بوده و از چه عواملی تأثیر پذیرفته است؟
- ۳- کمیت و کیفیت راهنماها، پروتکل‌ها و دستورالعمل‌های امداد و نجات در کشور چیست؟ آنها به چه اندازه در جریان سیلاب عملیاتی شده‌اند؟
- ۴- فرماندهی عملیات امداد و نجات و کیفیت هماهنگی بین سازمانی در این عملیات چگونه بر خسارات جانی اثر گذاشته است؟
- ۵- وضعیت آمادگی کشور برای عملیات امداد و نجات چگونه و در چه سطحی است؟
- ۶- کمک‌های مردمی چه نقشی در عملیات امداد و نجات ایفا کرده است؟
- ۷- کمک‌های کشورهای خارجی چه اثری بر عملیات امداد و نجات داشته است؟
- ۸- کمیت و کیفیت عملکرد سازمان‌های امداد و نجات کشور (دولتی، غیردولتی، مدنی) در جریان سیلاب چگونه بوده است؟
- ۹- درس‌آموخته‌های سیلاب برای عملیات امداد و نجات کشور در آینده چیست؟
- ۱۰- اصلاحات مؤثر به منظور ارتقای آمادگی‌های کشور در زمینه امداد و نجات سیلاب چیست؟

عرصه مدیریت ریسک و بیمه

- ۱- کیفیت قوانین مربوط به بیمه در مقابل سیلاب در ایران چگونه است؟
- ۲- صنعت بیمه کشور در زمینه بیمه سیلاب دارای چه ضعف‌ها و قوت‌هایی است؟
- ۳- جایگاه مدیریت ریسک در توسعه سکونتگاه‌ها، زیرساخت‌ها و سایر اقدامات توسعه‌ای در معرض سیلاب چیست؟
- ۴- ضعف‌های مدیریت ریسک و بیمه در جریان سیل چگونه بر بروز خسارات و بازگشت سیل‌زدگان به جریان عادی زندگی اثر گذاشته است؟
- ۵- وضعیت بیمه زیرساخت‌هایی که در معرض سیلاب قرار گرفته‌اند، چگونه است؟

۶- کیفیت تعامل همه دستگاه‌های ذیربط در مقوله سیلاب با صنعت مدیریت ریسک و بیمه، چه نقصان‌هایی داشته و چگونه بر بروز خسارات سیلاب اثرگذار بوده است؟

۷- نسبت نظام فنی و اجرایی کشور با مدیریت ریسک و صنعت بیمه، چه تأثیری بر مدیریت سیلاب و تشدید خسارات باقی گذاشته است؟

۸- درس آموخته‌های سیلاب برای مدیریت ریسک و بیمه سیلاب در کشور چیست؟

۹- اصلاحاتی که باید در صنعت مدیریت ریسک و بیمه کشور در زمینه سیلاب صورت گیرد، چیست؟

عرصه زیرساخت‌ها

۱- کمیت زیرساخت‌های تخریب شده بر اثر سیلاب چیست و میزان خسارات وارد شده به زیرساخت‌ها چه میزان است؟

۲- تاب‌آوری زیرساخت‌های کشور (جاده‌ها، پل‌ها، خطوط ریلی، ساختمان‌ها، سیل‌بندها، تأسیسات فنی آب و برق، فرودگاه‌ها، تأسیسات بهداشتی و درمانی و...) در مقابل سیلاب چگونه بوده است؟

۳- رعایت استانداردهای طراحی تاب‌آور در مقابل سیل در زیرساخت‌هایی که در معرض سیلاب قرار گرفته‌اند چه اندازه بوده است؟

۴- کیفیت اجرا و نظارت بر اجرای زیرساخت‌هایی که در معرض سیلاب قرار گرفته‌اند و بالاخص زیرساخت‌های تخریب شده چگونه بوده است؟

۵- ساختار تصمیم‌گیری، بودجه‌ریزی، اجرا و نظارت بر ساخت زیرساخت‌ها و نظام فنی و اجرایی کشور چگونه بر کیفیت و تاب‌آوری زیرساخت‌ها در مقابل سیلاب اثر گذاشته است؟

۶- تخریب زیرساخت‌ها در برابر سیلاب، چگونه و تا چه اندازه بر بروز خسارات در سکونتگاه‌ها، اراضی کشاورزی، و تأسیسات صنعتی اثر گذاشته است؟

۷- درس آموخته‌های سیلاب برای نظام فنی و اجرایی کشور در زمینه برنامه‌ریزی، طراحی، بودجه‌ریزی، ساخت و نظارت بر ساخت زیرساخت‌ها چیست؟

۸- اصلاحات ضروری برای ارتقای کیفیت و تاب‌آوری زیرساخت‌های کشور در مقابل سیلاب چیست؟

عرصه شهرسازی و معماری

- ۱- شیوه توسعه سکونتگاه‌های شهری و روستایی و رعایت نکردن استانداردهای شهرسازی تاب‌آور در مقابل سیلاب، چگونه بر بروز خسارات به سکونتگاه‌ها تأثیر گذاشته است؟
- ۲- عدم رعایت قواعد و قوانین برنامه‌ریزی، طراحی و توسعه سکونتگاه‌ها چگونه سبب آسیب‌پذیری در مقابل سیل و بروز خسارات شده است؟
- ۳- عمده‌ترین تخلفات صورت گرفته در توسعه سکونتگاه‌ها که سبب تشدید خسارات شده است چیست و تحت تأثیر چه ساز و کارهایی رخ داده است؟
- ۴- عملکرد شهرداری‌ها و دهرداری‌های مناطق شهری و روستایی سیل‌زده چگونه سبب تشدید خسارات سیل شده است؟
- ۵- درس‌آموخته‌های سیلاب برای نظام برنامه‌ریزی، طراحی و توسعه سکونتگاه‌های شهری و روستایی ایران چیست؟
- ۶- افزایش تاب‌آوری سکونتگاه‌های شهری و روستایی در مقابل سیلاب، مستلزم چه اصلاحاتی در قوانین، رویه‌های اداری، جلوگیری از تخلفات و اقدامات مدیریتی است؟

عرصه اجتماعی و فرهنگی

- ۱- آموزش‌های مربوط به ارتقای تاب‌آوری در برابر سیلاب در کشور چه وضعیتی داشته است و دستگاه‌های مسئول آموزش و ارتقای فرهنگ عمومی ایمنی در این زمینه چه کارکردها، قوت‌ها و ضعف‌هایی داشته‌اند؟
- ۲- رسانه‌ها و اطلاع‌رسانی در بحران سیلاب چه عملکردی داشته‌اند؟
- ۳- مشکلات رسانه‌های رسمی در زمینه روزنامه‌نگاری و اطلاع‌رسانی بحران چیست؟
- ۴- سازمان‌های مردم‌نهاد مرتبط با فعالیت‌های پیش از سیلاب، امداد و نجات هنگام سیلاب، و کمک‌کننده به احیای زندگی سیل‌زدگان در کشور چه وضعیتی دارند؟
- ۵- نقش همکاری و همراهی مردم در مدیریت سیلاب (در حوزه بسیج آنها در احداث دایک‌های حفاظتی تخلیه آب با لحاظ موارد فنی و اجتماعی) و سایر اقدامات چگونه بوده است؟

۶- اعتماد و سرمایه اجتماعی در روزهای مدیریت بحران و امداد و نجات چه تأثیری بر عملکرد مدیریت بحران داشته است؟

۷- تأثیرات اجتماعی سیلاب بر سیل‌زدگان چه بوده و مناسب‌ترین راهکارهای تعدیل و جبران خسارات برای ایشان چیست؟

۸- وضعیت آمادگی‌های کشور در زمینه مقابله با آسیب‌های اجتماعی ناشی از سیلاب چگونه است؟

۹- درس‌آموخته‌های سیلاب برای سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقدامات اجتماعی و فرهنگی توسعه تاب‌آوری کشور در مقابل سیلاب چیست؟

۱۰- اصلاحات ضروری برای تقویت تاب‌آوری اجتماعی و فرهنگی کشور در مقابل سیلاب چیست؟

عرصه حقوقی

۱- قوت‌ها و ضعف‌های نظام حقوقی کشور در زمینه مدیریت سیلاب چیست؟

۲- چگونه تخطی از ضوابط حقوقی در عرصه‌های مختلف (از جمله اجرای زیرساخت‌ها، شهرسازی، مدیریت بحران، محیط زیست و منابع طبیعی، مدیریت منابع آب و...) سبب افزایش آسیب‌پذیری کشور در مقابل سیلاب شده است؟

۳- قصورها و تقصیرهای حقوقی محقق شده در جریان بروز حادثه سیلاب و پی‌آمدهای ناشی از آن در استان‌های مختلف چیست؟

۴- درس‌آموخته‌های حقوقی و قانونی سیلاب چیست؟

۵- اصلاحات ضروری برای تقویت نظام حقوقی و قانونی کشور در جهت تقویت تاب‌آوری و افزایش ظرفیت مدیریت سیلاب چیست؟

عرصه محیط زیست

۱- نقش متغیرهای محیط زیستی (وضعیت جنگل، مراتع، پوشش گیاهی، دستکاری در پیکره‌های آبی، توسعه کشاورزی، تغییر حرائم و...) در پیدایش خسارات سیلاب چه بوده است؟

۲- قوانین، ساز و کارها، رویه‌ها و اقدامات مدیریتی منجر به تخریب‌های محیط زیستی تشدیدکننده سیلاب و خسارات آن چیست؟

۳- آثار منفی سیلاب‌ها بر محیط زیست و طبیعت ایران چیست؟

۴- آثار مثبت سیلاب‌ها بر محیط زیست و طبیعت ایران چیست؟

۵- درس‌آموخته‌های سیلاب برای مدیریت محیط زیست که سبب افزایش تاب‌آوری و پایداری محیط زیست ایران شود، چیست؟

۶- اصلاحات ضروری برای افزایش ظرفیت استفاده کشور از منابع آبی ناشی از سیلاب‌ها چیست؟

۷- اصلاحات ضروری برای بهبود کیفیت محیط زیست به منظور کاستن از احتمال بروز سیلاب‌ها و خسارات ناشی از آن‌ها چیست؟

عرصه اقتصاد سیلاب و تأمین مالی

۱- بودجه‌ریزی امور مربوط به مدیریت سیلاب در سالیان گذشته چگونه بوده است؟

۲- نظام بودجه‌ریزی و مقدار بودجه دستگاه‌های متولی در زمینه مدیریت سیلاب، چگونه بر سیلاب و خسارات ناشی از آن تأثیر گذارده است؟

۳- مدل برآورد خسارات ناشی از سیلاب در کشور چیست و در بردارنده چه نقصان‌هایی است؟

۴- ساختارهای کلی اقتصاد ایران چگونه بر سیلاب و خسارات آن اثر گذارده است؟

۵- اقتصاد کشور در سال ۱۳۹۸ و سال‌های آینده چگونه تحت تأثیر اقتصاد سیلاب قرار خواهد گرفت؟

۶- پی‌آمدهای اقتصادی سیل برای اجتماعات حاضر در مناطق سیل‌زده و اقتصاد کلان چیست؟

۷- درس‌آموخته‌های سیلاب برای اقتصاد ایران و تأمین مالی مدیریت سیلاب چیست؟

۸- اصلاحات ضروری در بخش اقتصادی به منظور افزایش تاب‌آوری کشور در مقابل سیلاب چیست؟

عرصه کشاورزی و منابع طبیعی

- ۱- کمیت اراضی و منابع طبیعی که تحت تأثیر سیلاب قرار گرفته‌اند، چقدر است؟ و میزان خسارت‌ها چیست؟
- ۲- تغییر کاربری اراضی و توسعه کشت چگونه بر کمیت سیلاب و خسارات ناشی از آن تأثیر گذاشته است؟
- ۳- افزایش تاب‌آوری کشاورزی و منابع طبیعی در مقابل سیلاب مستلزم چه اصلاحات و اقداماتی است؟

عرصه کسب و کارها

- ۱- کدام کسب و کارها از سیلاب خسارت دیده‌اند؟ میزان خسارات چقدر است؟
- ۲- سیلاب چه اثرات کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدتی بر اقتصاد کسب و کارها باقی می‌گذارد؟
- ۳- سیلاب علیرغم خساراتش، چه ظرفیت‌هایی برای توسعه کسب و کارها ایجاد می‌کند؟
- ۴- مناسب‌ترین شیوه‌ها برای کمک به کسب و کارها برای آن که به حالت عادی بازگردند چیست؟
- ۵- مناسب‌ترین سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقدامات برای تبدیل کردن خسارت ناشی از سیلاب به فرصتی برای تولید و رشد اقتصادی چیست؟

عرصه میراث فرهنگی و درس‌آموخته‌های تمدنی

- ۱- سیلاب چگونه و به چه میزان میراث فرهنگی را در معرض خسارت قرار داده است؟
- ۲- تاب‌آوری میراث فرهنگی در معرض سیلاب چه میزان بوده است؟
- ۳- درس‌آموخته‌های سازه‌های تاریخی و فرهنگی و شهرسازی ایرانی - اسلامی برای افزایش تاب‌آوری در برابر سیلاب چیست؟
- ۴- اصلاحات ضروری برای افزایش تاب‌آوری سکونتگاه‌ها و سایر تأسیسات در مقابل سیلاب براساس درس‌آموخته‌های ناشی از ارزیابی میراث فرهنگی و بافت‌های تاریخی در معرض سیلاب چیست؟